

Med demokracijo in totalitarizmi – Druga svetovna vojna - pisno ocenjevanje znanja – 4. a – 24.

11. 2023 - ocenjevanje traja 40 minut.

1. Navedi in opiši dve razliki med BOLJŠEVIKI in ZAČASNO VLADO v času med februarso in oktobrsko revolucijo leta 1917 v Sovjetski zvezi (3 točke)

~~Boljševiki so bili radikalnejši od menševikov. Začasni vladi, zahtevali so komunizem. Zahtevali so tudi konec vojne in takojšnjo premirje z Nemčijo brez pogojev. Menševiki pa so želeli vojno nadaljevati.~~

~~Boljševiki so kmetje in delavci, ki zahtevajo radikalne reforme in konec vojne. Kot~~
~~začasna vlada izvedejo volitve, nasilno prevzamejo oblast, silene premirje z Nemci in A-O. Lahko in~~
~~ponovno ne uspejo okoristiti.~~

2. V krajšem sestavku razloži ureditev gospodarstva v Sovjetski zvezi tako, da uporabiš in opišeš pojma VOJNI KOMUNIZEM in NOVA EKONOMSKA POLITIKA. (3 točke)

Gospodarska ureditev je vojni komunizem. Vsa zemlja premožnih kmetov in podjetja so v državni lasti, a vseeno je hrana in življenjske potrebe racionirane in vlada pomagala. Nova ekonomska politika oživi trg, ponovno lahko dobujemo male stvari in trgovine, še vedno pa so velike kmetije (kolhozi) v državni lasti.

3. V ZDA so v »bučnih dvajsetih letih« ostala odprta mnoga družbena vprašanja. Razloži pojem PROHIBICIJA in navedi najmanj eno negativno posledico prohibicije. (2 točki)

Prohibicija je prepoved prodaje in uživanja alkohola. Posledica je trgovanje na črno in tihotapljenje alkohola.

4. Preberi trditve o weimarski republiki in obkroži dve napačni trditvi. (2 točki)

- a) Prve demokratične volitve v Nemčiji so bile leta 1921. ✓
- b) Predsednik republike je bil izvoljen neposredno za sedem let in je imenoval kanclerja, ki je nato imenoval ministre.
- c) Leta 1923 sta Belgija in Francija zasedli Porurje, ker Nemčija ni plačevala reparacij. ✓
- č) Leta 1923 je Adolf Hitler izvedel državni udar, ki se je imenoval Kaapov puč, pri čemer ni bil uspešen. ✓
- d) Parlament ali Reichstag je imel zakonodajno moč in večje pristojnosti kot državni svet ali Reichsrat. ✓

5. Države v Evropi so postoma zdrsnile v avtoritarno ali totalitarno ureditev.

V krajšem besedilu primerjaj vzpon stalinizma in fašizma tako, da imenuješ voditelja in ime stranke, najmanj eno značilnost njunih ideologij, najmanj dve značilnosti represivnega aparata in navedeš dogodek, ki pomeni konec demokracije. (5 točki)

Fašizem v Italiji se je uveljavil po zmagi ~~NFI~~ in voditelja Benita Mussolinija na volitvah. Imenoval se je "Il duce" in dosegel zakon, po katerem ni bil več odgovoren parlament. Njegova tajna policija OVA in bojni oddelki Fasci di Combattimento so dobili za odstranjevanje nasprotnikov, cenzuro in zaščito države. Za fašizem je bilo značilno gospodarstvo pod državnim nadzorom - korporativizem, kjer je država urejala odnose med delodajalci in delavci. Stalinizem se je uveljavil ko je Stalin nasledil boljševiškega voditelja Lenina. Gospodarska ureditev je komunizem, Podjetja in kmetije so v državni lasti. Tajni policiji NKVD in Čeka opravljata "čiščenje" vseh nasprotno mislečih v komunistični partiji in zatirata upore. Stalin izvede tudi volitve z eno možno stranko in imenuje SZ "najbolj demokratična država na svetu". Mladinska organizacija je Komintern, v fašizmu pa Balila. Tako fašizem kot stalinizem sta totalitarni ureditvi, kjer je dovodjena ena ideologija in se promovira z močno propagando.

6. Španska državljanska vojna je bila prvi veliki spopad v Evropi pred 2. svetovno vojno. V prazen prostor pred pojmom v levem stolpcu pripiši ustrezne značilnosti iz desnega stolpca.

(3 točke)

✓✓✓
1, 2, 6 republikanci

✓✓
3, 4, 5 nacionalisti

1 podpora Sovjetske zveze

2 Ljudska fronta - socialisti, komunisti, anarhisti

3 podpora monarhije, cerkve, vojske, veleposestnikov

4 podpora Nemčije, Italije

5 pred koncem vojne nadzirajo Madrid in Barcelono

6 »caudillo«

2

7. Imena vojaških operacij smiselno poveži z njihovimi šiframi, tako da pripišeš ustrezno število z levega stolpca v prazen prostor v desnemu stolpcu. (3 točke)

1 »Splezajte na goro Nitakal«

2 Overlord

3 Torch

4 Unternehmen 25

5 Marita

2 zavezniško izkrcanje v Normandiji

4 napad sil osi na Jugoslavijo

3 anglo-ameriško izkrcanje v Maroku in Alžiriji

5 nemški napad na Grčijo

1 Japonski napad na Pearl Harbour

3

8. Opisi preboj zaveznikov na afriškemu bojišču leta 1942. Kako je ta preboj prispeval h kapitulaciji Italije? (3 točke)

✓
Britanci so premagali Italijo in Nemčijo v ⁵ bitli pri El Alameinu. (S tem so Italiji odvzeli ozemlje v Afriki in razbremenili Sovjetsko zvezo, da se je lahko osredotočila na obrambo pred nemško vojsko na zahodu ~~SZ~~ ^{SZ} za operacijo. Italija je po tem porazu kapitulirala, ker so imeli zavezniki čisto premoč. Zavzeli so Sicilijo in jug Italije, Mussolini pa se na S ustanovil Salotska republika. ✓

9. Kronološko razvrsti bitke, ki so potekale med drugo svetovno vojno. Prvo označi s številom 1, zadnjo s številom 6. (3 točke)

4 bitka pri Midwayu

6 bitka za Berlin

5 izkrcanje v Normandiji

1 napad na Francijo

3 bitka pri Stalingradu

2 napad na Sovjetsko zvezo

10. Imenom odporniških gibanj pripiši državo, v kateri se je gibanje pojavilo. (5 točk)

Armia Krayowa

Poljska

komunistično gibanje ELAS

Grčija

makijevci

Francija

Osvobodilna fronta

Jugoslavija

matteottijevci

Italija

11. S pomočjo spodnjega vira razloži tri sklepe, ki so jih sprejeli na jaltski konferenci. (3 točke)

» Cilj te konference je dopolnitev sklepov in namer feheranske konference iz leta 1943 o razdelitvi Nemčije /.../ Zedinili so politiko in planiranje v izvajanju dogovora o brezpogojni nemški kapitulaciji. O pogojih z Nemčijo bodo razpravljali šele, ko bo zlomljen vsak nemški odpor.«

Weber, Novak: 20. stoletje v zgodovinskih virih, slikah in besedilih. DZS, 1996.

Dogovorili so se o ~~razdelitvi~~ razdelitvi evropskih ozemljih,
o OZN in kako preprečiti nadaljnje vojne in o sankcijah za Nemčijo. Načrtovali so tudi operacija Overlord.
Stalin si je na tej konferenci priboril del Poljske.
Dogovorili so se o razdelitvi Nemčije na 4 okupacijske cone.